

Neljas laienemisvoor

Kui Lõuna-Euroopa riikide näol oli tegemist majanduslikult tagasihoidlikul järjel olevate riikidega, siis Euroopa vabakaubanduspiirkonna (EFTA) riikide – Austria, Soome ja Rootsi – arengutase ei jäänud millegi poolest alla Euroopa Liidu riikidele. Siiski otsustasid nimetatud riigid liituda. Missugused tegurid nende otsust eelkõige mõjutasid?

Neljanda laienemisvooru riikide motiivid olid küllaltki mitmekesised. **Rootsi** ja **Soome** puhul mängisid olulist rolli poliitilised ajendid. Otsustavaks sündmuseks sai 1991.a. augustis Moskvas toimunud riigipööre, mille tagajärjel võimude tasakaal maailmakaardil hakkas muutuma. Varem ei tulnud nende riikide liitumine realselt kõne alla, sest rahvusvahelistes suhetes lähtuti neutraliteedipoliitikast, vältimaks endi liigset sidumist vaenutsevate osapooltega.

Soome puhul domineeris liitumismotiivide hulgas julgeoleku tagamise vajadus. Oma geograafilise asendi tõttu suhtus Soome pärast II maailmasõja lõppu väga ettevaatlikult Lääne-Euroopa integreerimisprotsessi, kuna tahtis vältida enda kaasatõmbamist suurriikide vahelisse rivaliteedipoliitikasse. Soome püüdis hoida oma suhteid tasakaalus mõlema poolega. Pärast külma sõja lõppu sai EL-st Soomele hüppelaud Lääne-Euroopa riikide perre, mis paralleelselt tekitas ka suurema turvalisuse tunde.

Rootsil oluks väikeriigina raske säilitada oma neutraliteedipoliitikat ning tagada ühiskonna kõrge majanduslik heaolu. Samas lootis Rootsi ühinemisega kujundada liitu 'seestpoolt', rõhutades Skandinaavia heaolumudeli kasulikkust ning mõjutades liidu liikmesriike rootslaste väärtushinnangute aktsepteerimisel ja järgimisel. Pealegi olid kõik teised Skandinaavia riigid (k.a. Norra, mis küll rahvahääletuse tulemusel lõpuks siiski liitumata jäi) juba liitumisprotsessi kaasatud, mistõttu ei nähtud tõsist argumenti Liidust kõrvale jäämiseks.

Austria puhul olid tähtsaimad majanduslikud motiivid ning otsus liitumiseks tehtigi põhiliselt majanduslikest ja kaubanduslikest huvidest lähtuvalt. Samas ei saa päriselt kõrvale jätta ka julgeoleku tagamise vajadust, kuna Austria riigipiir külgnas varem nõukogude režiimi mõju all olnud Kesk-Euroopa riikidega. Austria nägi siseturu ning poliitilise liidu perspektiivis täiesti uut väljakutset, millele lisandusid ühiskonna heaolu tagavad laiemad kaalutlused.